

Kikkenborgen

Oktober 2013

*Medlemsblad for Dragør Lokalhistoriske Forening
og nyt fra Dragør Lokalarkiv*

DLF's logo er tegnet af Niels Febber Andersen. Lokalknivets kikkcnborg er fotograferet af Jørgen D. Petersen.

"Kikkcnborgcn" er et fclles blad for Dragør Lokalhistoriske Forening og Dragør Lokalkniv. Bladet udsendes til DLF's medlemmer og uddeles til alle interesserede fra Lokalknivet og bibliotekerne. Bladet bliver også lagt på DLF's hjemmeside Hvis man giver sin mail-adresse til sekretæren (se nedenfor), vil man løbende modtage opdatering om nye arrangementer m.v. Send venligt jeres navn og adresse til sekretæren og fortæl samtidig, hvilken mail-adresse, der skal bruges ved tilsendelse af nyheder.

Dragør Lokalhistoriske Forening

www.dragoer-lokalhistorie.dk

Formand: Kurt Mathisen (ansvarshavende), Harevænget 30, 2791 Dragør.

Tlf. 32 53 45 04 / 40 53 45 04. Email: kurt@4504.dk

Sekretær: Dines Bogø, Ulspslsager 57, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 11 53 / 20 85 11 53.

Email: info@dragoer-lokalhistorie.dk

Kasserer: Irene F. Larsen, Drogdensvej 2, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 23 32.

Bestyrelsesmedlem: Claus Ehlers. Søvej 39, 2791 Dragør. Tlf: 32 53 32 23.

Bestyrelsessuppleant: Leise Hansen, Krudttårnsvej 143, 2., 2791 Dragør. Tlf. 28 96 91 37.

Dragør Lokalkniv

www.dragoer.dk/lokalarkivet

Stationsvej 5, 2791 Dragør. Tlf. 32 89 03 29. Email: lokalarkivet@dragoer.dk

Åbningstider: Tirsdag 13.00 – 17.00 Torsdag 10.00 – 17.00 samt efter aftale.

Se også den lokalhistoriske side på Facebook: www.facebook.com/kikkenborgcn.

En skagensmaler i Dragør

"Naar sol gaar ned" er titlen på Viggo Johansens billede fra Batterisbækken i Dragør. 1902.

Når Statsministeren bliver interviewet på Christiansborgs gange, ser man ofte i baggrunden et maleri, der for TV-seere med kendskab til Dragør, flytter opmærksomheden væk fra de politiske emner.

Maleriets motiv er nemlig sydstranden ved Dragør og er malet af kunstneren Viggo Johansen, der i flere årtier var fast gæst i Dragør om sommeren. Det er Statens Museum for Kunst, der har udlånt billedet til Statsministeriet, og på landets kunstmuseer hænger mange andre af Johansens værker – også en del med Dragør-motiver.

Johansen kendes nok mest som "Skagensmaler", fordi han i en årrække var en del af kunstnerkolonien i Skagen. Lige siden barndommen havde han dog i perioder boet hos sin onkel og tante i Dragør, men som ung var det ikke det sydlige Amagers flade kyster, der inspirerede ham til at male. Derfor søgte han først til Hornbæk og siden til Skagen.

Skagen inspirerede i første omgang Johansen lige så lidt som Dragør. Til gengæld mødte han Martha Møller, som han blev gift med i 1880. De følgende somre opholdt parret sig i Skagen og Viggo Johansen malede en række billeder, hvor han især udviklede sit landskabsmaleri.

Han fandt sig dog aldrig helt til i rette i Skagen. Hans kone, der var kusine til Anna Ancher, stod ikke på så god fod med Holger Drachmann, ligesom Johansen havde

nogle uoverensstemmelser med Krøyer.

Det var årsagen til, at Viggo Johansen fra 1890 i mere end tyve år tilbragte sine somre i Dragør i stedet. Og selv om han ikke helt var "en af vøre", havde han dog rødder i byen på sin mors side.

Viggo Johansens mor, Camilla Jepsen, var vokset op på hjørnet af Kongevejen og E. C.

Hammersvej i Dragør, hvor hendes forældre boede. Faderen, Peter Jepsen, var kaptajn og drev også købmandshandel. Huset lå, hvor Dragør Bistro ligger i dag.

Senere fik Jepsen også jobbet som bogholder ved Dragør Lodseri.

Købmandsforretningen blev efter forældrenes død ført videre af døtrene Trine og Juliane. Det var hos sin moster Trine, at Viggo Johansen boede, når han var i Dragør. Men da hun døde i 1886, måtte Viggo finde et andet sted at logere i byen. Viggos søster, Helga, som også havde været "feriebarn" i Dragør, flyttede ind i gården på Stautz Allé bag Dragør Kirke, og her kom også Viggo Johansen til at opholde sig i mange år.

Den faste bopæl var dog i København. Her underviste Viggo Johansen på Kunstakademiet, hvor han fra 1906 til 1920 var professor i malerkunst.

Viggo Johansen hentede især motiverne til sine dragør-billeder ved havnen eller på Sydstranden. Ofte er der gæs på billederne – men de har jo tidligere også været en helt naturlig del af bybilledet. Men Johansen malede også interiørbilleder og enkelte scener af folkelivet, som f.eks. skildringer af konfirmander på Vestgrønningen.

På billederne fra Dragør Sydstrand er himlen et vigtigt element, og er som regel fyldt med skyer. Farverne er intense og det særlige lys ved kysten har givetvis været kunstnerens drivkraft til at male billedet.

Selv om man ikke kan sammenligne lyset på Dragør Sydstrand med det særlige lys på Skagen, er det dog nærliggende at tænke sig, hvordan Johansen selv har draget parallellen.

Viggo Johansens maleri fra Vestgrønningen, 1896. Her var endnu frit udsyn til det søndre fyr, der skimtes i midten af billedet.

Viggo Johansen i atelieret

På flugt gennem Dragør

Historien om de jødiske flygtninge, der i starten af oktober 1943 i stort tal kom til Dragør, for herfra at søge tilflugt i Sverige, er kendt for de fleste. Litteraturen om redningen af de danske jøder er omfattende, og der findes mange beretninger fra de flygtende – også en del, der er nedskrevet eller fortalt ganske kort tid efter begivenheden.

På Lokalkarkivets hjemmeside www.dragoer.dk/lokalkarkivet ligger en lang række af disse beretninger. Du kan f.eks. læse om *Jan Norden*, der som syvårig måtte flygte med

en fiskerkutter fra Dragør Havn uden sine forældre. Eller om *Salomon Blachman* der lå under dæk på en båd i adskillige timer og måtte døje søsygens kvaler, inden han nåede i sikkerhed på den svenske kyst.

Lokalkarkivet samarbejder med sin svenske søsterinstitution om at følge nogle af flygtningenes historier helt over på den svenske side. I Malmö blev alle flygtninge nemlig afhørt af politiet, og mange af disse forhørsrapporter findes på Malmö Stadsarkiv. Og her arbejder man, ligesom i Dragør, med at formidle historien om flugten til skoleelever. Det sker gennem et spil, hvor de svenske elever følger en flygtnings vej fra Danmark til Sverige.

Flugten er også overskriften på årets historieløb for Dragørs 7.- 9. klasser. Og i år deltager et par svenske klasser endda i løbet.

Bådebygger og fisker Henrik Petersen fra Dragør var én af dem, der deltog i arbejdet med at sejle jødiske flygtninge til Sverige. Det skete sammen med Ejnar Larsen på kutteren "Elisabeth", der nu er bevaret som museumsskib. I det svenske politis forhør over de flygtninge, der kom til Malmö, nævnes Henrik Petersen som én af dem, der sejlede. Han måtte i 1944 selv flygte, da det tyske politi for alvor begyndte at interesse sig for, hvem i Dragør der havde sejlet med flygtninge. Indtil Befrielsen boede han derfor i Sverige. Mens han var i eksil, sørgede Dragør Kommune for at hjælpe familien økonomisk. Billedet viser Henrik Petersen, da han i maj 1945 vender tilbage til Dragør og bliver genforenet med sin familie. På bladets forside står han med datteren Anni, som her ser sin far igen efter at han har været i eksil.

Begge fotos er taget af Svend Jans.

Huse med historie

I Dragør gamle by ligger ca. 400 huse. Omkring 80 er fredet og mange er udpeget som bevaringsværdige. Hvert hus har en historie, og i Lokalarkivets samlinger, er der meget materiale, hvis man vil fordybe sig i den.

Men ikke alle huse er lige godt beskrevet i de historiske kilder. Dels var der langt tilbage i tiden ikke så meget, der blev skrevet ned, som der er i dag. Dels er ikke alt relevant materiale afleveret til opbevaring i arkivet.

Vi vil derfor gerne udbygge arkivets samlinger, så vi kan give et mere fuldstændigt billede af Dragørs unikke bygningskultur.

Samtidig vil vi gerne kunne fortælle eftertiden om det liv, der er levet i Dragør gennem tiden. Vi skal nemlig ikke bare kunne beskrive bygningerne og deres udseende, men også historien om de mennesker, der har boet bag vinduerne.

"Bibelen", når det gælder historien om Dragørs gamle by er Nationalmuseets bygningsregistrant, *Historiske huse i Dragør*. Den udkom i 1979, og der er sket både små og store forandringer siden da. Samtidig har registranten den mangel, at den tager udgangspunkt i de eksisterende huse, så blev et hus f.eks. nedrevet i 1960'erne, er dets historie ikke med.

Tidligere lokalarkivar, Birte Hjorth, har med sin meget omfattende gennemgang af hvert eneste dragør-hus' beboere i 1700-tallet, lavet en minutøs kortlægning af livet i husene. Dette arbejde fortjener at blive ført op til i dag.

Dragør Lokalarkiv opfordrer derfor alle beboerne i Dragørs gamle by, til at bidrage til at få "oprustet" vores viden om Dragørs huse. Opfordringen gælder og de, der har viden om den gamle bydel, men som i bor andre steder. Vi vil kort fortalt gerne:

- Have hjælp til at udbygge de ovennævnte kilder.
- Se fotos, dokumenter, tegninger m.m. – gerne til opbevaring i arkivet.
- Høre historien om, hvem der har boet i husene.

Hvis du kan hjælpe, så kontakt os på lokalarkivet@dragoer.dk – eller kig forbi på Stationsvej 5.

Byskriverstræde 4 er et typisk Dragør-hus, men er ikke fredet. Til gengæld rummer det en spændende historie om købmandshandel gennem mange år. Tidligere boede styrmænd Pieter Broders her. Han blev senere blegger, da søfartstiden i Dragør gik på hæld. Foto fra 1983 optaget af Poul Holm.

Støtte til Dragør Lokalhistoriske Forening

*Kurt Mathisen, formand for Dragør Lokalhistoriske Forening, får overrakt pengegaven fra "Sildens Dag" af Nils Høj.
Foto: Dines Bogø.*

Dragør Lokalhistoriske Forening har fået sponsorstøtte til at købe teknisk udstyr fra Sydbank og "Sildens Dag", således at foreningen kan lave endnu bedre foredragsarrangementer og byvandring.

Det tekniske udstyr består af projektor og transportable forstærkere/mikrofoner. Foreningen vil gøre sit til, at udstyret bliver flittigt anvendt til fælles glæde for borgerne i Dragør.

Sydbank

Foredrag: Min fars huse i Dragør

Murermester *Henry Carlsen* opførte en lang række huse på Amager – også nogle i Dragør. Han blev født i 1904 og flyttede i 1944 med sin familie til Dragør, hvor de kom til at bo på Løkkevej. I 1947 opførte Carlsen, sammen med arkitekten Torben Brandt, de to beboelsesejendomme på hjørnet af Nørregade, som i folkemunde fik navnet "Lo og lade".

I de følgende år stod Carlsen også bag "Lindegården" ved Dragør Stationsplads samt en række villaer på f.eks. Drogdensvej og Strandjægervej. Også byggeriet af klipfiskefabrikken på havnen deltog murermester Carlsen i.

Tirsdag den 8. oktober kl. 19.30 har Dragør Lokalhistoriske Forening inviteret Henry Carlsens søn, Ove Carlsen, til at fortælle om sin fars mange byggerier. Det sker på Dragør Bibliotek, Vestgrønningen 20. Alle er velkommen.

Rejsegilde på et hus på Strandjægervej i 1952. Henry Carlsen er manden med slips.

Kommende arrangementer

Historisk dykning

I forbindelse med Dragør Museums udstilling "På bunden af Øresund", kommer Dansk Dykkerhistorisk Selskab igen til Dragør Havn, hvor de viser dykning med gamle dykkerdragter. Det sker i weekenden 19. – 20. oktober.

Nu bliver det uhyggeligt

Igen i år holder Museum Amager og Dragør Lokalarkiv allehelgensaften. Det foregår den *torsdag den 31. oktober* om aftenen, så hold øje med dagspressen for nærmere oplysninger – hvis du tør...

Arkivets bedste billeder

I hele november måned udstiller Lokalarkivet et udvalg af de bedste billeder fra arkivets samlinger. Udstillingen kan ses i aktivitetshuset på Wiedergården.

Åbent hus i Lokalarkivet

Lørdag den 9. november holder Dragør Lokalarkiv ekstraordinært åbent i anledning af den landsdækkende "Arkivernes Dag". Se arkivets hjemmeside om tidspunktet.

Fra Nørrebro til Dragør

Tirsdag den 12. november kl. 19.30 fortæller 91-årige Bent Nielsen i foredragsrækken "Ældre med gammel viden fortæller": om sine mere end 60 år i Dragør, herunder også om sine oplevelser under Besættelsestiden. Foredraget har overskriften Fra Nørrebro til Dragør. Arrangør er Dragør Lokalhistoriske Forening.

Badeetablisementet i Dragør

Tirsdag den 4. marts kl. 19.30 fortæller Dines Bogø om et stort badeanlæg, som arkitekten Arne Jacobsen tegnede til Dragør Sydstrand i 1930'erne. Det fik kun en kort levetid. Foredraget holdes i forbindelse med Dragør Lokalhistoriske Forenings generalforsamling på Dragør Bibliotek. Se mere i næste nummer af "Kikkenborgen".